

POZITĪVAS VIDES VEICINĀŠANA SKOLĀ

Skola mūsdienās ir vairāk nekā tikai mācību iestāde. Papildus zināšanu sniegšanai, tā ir atbildīga arī par skolēnu sociālo veselību un attīstību. Tā kā skolēni pavada skolā lielāko daļu savas dienas, ir svarīgi, lai skolēni skolā jūtas gan sociāli, gan emocionāli labi. Lai to nodrošinātu, skolas darbiniekiem ir nepieciešams aktīvi iesaistīties ārpusskolas rīkotajos pasākumos, veicinot savstarpējo sadarbību un uzticēšanos. Lai veicinātu pozitīvas vides radīšanu skolā, nepieciešams sekot vairākiem soļiem.

1. SKOLAS PĀRSTĀVJU DARBA GRUPAS IZVEIDE

Lai veicinātu pozitīvu vidi skolā ir nepieciešams izveidot darbu grupu, kas iekļauj skolas pārstāvjus - direktoru, skolotājus, mācību daļas vadītājus un citus skolas darbiniekus, kas izrāda vēlmi iesaistīties. Darba grupā nav nepieciešams iekļaut personas vai grupas, kuras nav saistītas ar skolu (piemēram, veikalu īpašniekus, pārdevējus, u. tml.), jo skolas atbildība par skolēnu beidzas, tiklīdz jauniešis pamet skolas teritoriju.

Darba grupa jāveda skolas direktoram, jo tieši viņš/-a pieņem lēmumus par skolas vīziju, mērķiem un tālāko virzību. Direktors ir autoritāte skolotāju acīs, līdz ar to viņa pieņemtie lēmumi gūst plašāku atsaucību un nodrošina lielāku īstenošanas iespēju. Pat izcilas idejas, kuras radījusi grupa skolotāju bez direktora atbalsta, var būt lemtas neveiksmei.

Par darba grupas tikšanos skolotājus informēt personīgi, iepriekš nosūtot e-pastu, piezvanot un informējot skolotājus klātienē. Lai nodrošinātu darba grupas plašāku sastāvu, tikšanās jāriko mācību stundu laikā vai arī jāveicina skolotāju iniciatīvu tikties ārpus skolotāja darba laika. Svarīgi vairākkārtīgi informēt skolotājus par gaidāmo tikšanos, skaidrot tās nozīmi un visas skolas un skolotāju ieguvumus. Ir vērtīgi izraudzīties kādu konkrētu personu, kura būtu atbildīga par tikšanos apmeklētību un skolotāju informēšanu.

Darba grupas uzdevumi:

- **Skolas vīzijas un mērķu definēšana.**
- **Vajadzību analīze.**
- **Atbildības sadalījuma noteikšana iesaistītajām pusēm.**
- **Rīcība plāna izveide.**

Lai definētu efektīvu skolas vīziju un mērķus, skolas vadībai ir jāapzinās skolas darbinieku motivācija un vajadzības. Definējot vīziju ir nepieciešams izrunāt šādus jautājumus:

- a) Kādu skolu mēs vēlamies redzēt pēc 5 vai 10 gadiem? Kādus skolēnus mēs vēlamies redzēt?** (Visu grupu kopējā redzējuma apkopošana un vīzijas definēšana)
- b) Kā to sasniegt?** (konkrētu vajadzību analīze un mērķu definēšana)
- c) Kādi būs iesaistīto pušu pamatprincipi?** (Atbildības sadalīšana)
- d) Kā katrs no skolotājiem var palīdzēt to sasniegt?** (Rīcības plāns izstrāde)

Efektīvas skolas vīzija ir lakoniska, tieša un iedvesmojoša, kas motivē skolas personālu ikdienā rīkoties saskaņā ar skolas vīziju un sekot uzstādītajiem mērķiem. Skolas vīzijas, mērķa un rīcības plāna īstenošana var ilgt pat vairākus gadus.

Piemērs. Zaķumuižas pamatskolas vīzija:

„Mēs iedrošināsim un atbalstīsim mūsu bērnus pilnveidot zināšanas, prasmes un rakstura iezīmes. Mēs iedvesmosim skolēnus veidot šo pasauli labāku. Mēs sagaidām, ka mūsu skolēni ciena un rūpējas par līdzcilvēkiem.”

2. KOMUNIKĀCIJA

Visu skolotāju, skolēnu un viņu vecāku informēšana par skolas vīziju, mērķiem un rīcības plānu skolā:

- Skolas direktors organizē, lai skolas vīzija un mērķi tiktu iekļauti skolas mājas lapā, skolotāju rokasgrāmātā, kā arī izlikti skolotāju istabā pie informācijas dēļa.
- Vecāku sapulcēs skolotāji iepazīstina vecākus ar skolas vīziju, mērķiem un turpmāko rīcības plānu un vecāku iesaisti tajā.
- Skolas vadība sasauca skolēnu kopēju tikšanos un iepazīstina skolēnus ar turpmāko rīcības plānu.
- Skolas vadība izsniedz katram skolotājam informatīvās lapas un materiālus, ko skolotāji var izmantot vecāku sapulcēs un konferencēs.

3. SKOLĒNU IESAISTĪŠANA

Skolēni iesaistīšana mācību procesā un ārpusskolas pasākumu organizēšanā:

- Skolas pašpārvaldei jāuzklausa skolēnu viedokļi, ieteikumi par skolas vides uzlabošanu un jāinformē par tām skolas vadību.
- Skolas pārstāvji kopā ar skolēnu pašpārvaldi rīko kopīgus ārpusskolas pasākumus skolēniem un skolotājiem.
- Vecāko klašu skolēni reizi gadā dalās pieredzē ar jaunākām klasēm par tādiem jautājumiem kā alkohola atkarība, ar to saistītās problēmas un atbildība.

4. VECĀKU IESAISTĪŠANA

Lai ārpusskolas pasākumi būtu vēl interesantāki, dažādāki un veiksmīgāki, pasākumu organizēšanā var iesaistīt arī vecākus:

- Vecāku pārstāvis rīko vienu līdz divas reizes semestrī vecāku tikšanos, lai izrunātu vecāku iesaisti skolas vide uzlabošanā.

Lai gan vecāki tikpat kā nevar ietekmēt mācību procesu skolā, reizi semestrī skolotāji un vecāki var tikties, lai pārrunātu skolas attīstību, skolēnu izaugsmi un citas skolai aktuālas tēmas.

- Vecāki un skolotāji diskusijas laikā izvērtē skolas pārstāvju noteikto vīziju un mērķus un turpmāko rīcības plānu iesaistītajām pusēm.
- Vecākus un skolotājus vēlams iesaistīt vienādā skaitā, lai nav izteikts vienas puses pārsvars.
- Pastāv risks, ka diskusijas laikā kāda puse izteiks asus pārmetumus otrai, tā vēlēties daļu no saviem pienākumiem „uzvelt” otrai pusei vai kā citādi uzbruks. Diskusijas laikā nedrīkst izteikt savstarpējus uzbrukumus.

5. NOVĒRTĒŠANA

Lai saprastu, vai iepriekš veiktie uzdevumi ir mainījuši vidi, reizi gadā nepieciešams izveidot atskaites punktu. Galvenokārt, pēc šīs atskaites jāsaprot:

- Kuras aktivitātes strādā un kuras nestrādā?
- Vai skola var turpināt iesākto un ņemt vērā ieteikumus, kas varētu rasties, vai arī skolai jāpārskata komunikācija ar skolas darbiniekiem, skolēniem un vecākiem, lai saprastu, kāpēc izvirzītā vīzija, mērķi un uzdevumi nestrādā.

Svarīgi ir darba gaitā radušos priekšlikumus izmantot un saprast kāpēc izmaiņas ir nepieciešamas. Novērtēšana var izpausties gada beigās kā skolas vadības pārrunas ar skolotājiem par to, kas izdevās, kas neizdevās, ko vajadzētu uzlabot. Novērtēšana var notikt arī klasē - klases audzinātāji var pārrunāt ar vismaz pieciem skolēniem no klases par viņu izaugsmi, skolas vidi un kādi uzlabojumi būtu nepieciešami.

- **Kas ir mainījies / uzlabojies?**
- **Ko vajadzētu uzlabot?**
- **Kas un kāpēc nestrādā?**
- **Kuram vajadzētu ieguldīt vairāk laika, lai veicinātu vides uzlabošanos?**
- **Kas ir tas, ko Tev vajadzētu darīt, lai pēc semestra varētu lepoties ar padarīto?**

Katra mācību gada sākumā šī informācija ir jāpārskata, izmaiņu gadījumā jāatjauno un atkārtoti jāinformē skolotājus.